

DISKUSIJA I ZAKLJUČCI

Imajući u vidu reproduktivne specifičnosti ove vrste: redovnu poliginiju i formiranje 2-3 legla tokom jedne gnezdišne sezone, kao i pogodno gnezdišno stanište (*Cramp & Simmons*, 1983), vrlo je verovatno da se šivačica gnezдила na Tivatskim solilima tokom 2004.

Prema podacima *Matvejeva* (1976), šivačica se do 1970-ih nije gnezдила na crnogorskom primorju, da bi u pregledu ptica Jugoslavije (*Vasić*, 1995) bila navedena kao gnezdarica u Crnoj Gori. Ipak, prilikom pregleda literature nije pronađen nijedan podatak koji bi to potvrdio, osim kasnije objavljene informacije o mogućem gnežđenju na Ulcinjskim solinama (*Grubač*, 2000) udaljenim oko 75 km vazdušne linijom od Tivatskih solila u pravcu jugoistoka (Slika 1).

Šivačice nisu registrovane na Tivatskim solilima tokom istraživanja autora ovog rada u reproduktivnom periodu 2002. i 2003. Imajući to u vidu, sledi da uzrok verovatnog gnežđenja opisanog u ovom prilogu nije posledica prethodne neistraženosti terena, već pokušaja kolonizacije novih pogodnih gnezdišta. Možemo pretpostaviti da se na crnogorsko primorje ova vrsta proširila sa juga, naselivši Ulcinjske solane 2000. godine, te da je naseljavanjem Tivatskih solila nastavljen pokušaj širenja areala na severozapad, uz obalnu liniju. Šivačica je, prema tome, na istočnom Jadranu prvo proširila gnezdišni areal sa severozapada (prema jugoistoku), a tek oko 25 godina kasnije je ista pojava zabeležena i na jugoistoku, odakle nova gnezdišta osvaja u pravcu severozapada.

LITERATURA

Cramp, S. & Simmons, K. (1993): The Birds of Western Palaearctic. Oxford University Press, Oxford - London - New York.

Geister, I. (1998): Popisa brškinke *Cisticola juncidis*, svilnice *Cettia cetti* in rakarja *Acrocephalus arundinaceus* v Primorju v razdobju dvajsetih let. *Acrocephalus* 19 (90-91): 134-142.

Grubač, B. (2000): Prilog za faunu ptica južnih delova Crne Gore. *Ciconia* 9: 114-120.

Matvejev, S. D. (1976): Pregled faune ptica Balkanskog poluostrva (I deo). SANU, Beograd.

Rucner, D. (1998): Ptice hrvatske obale Jadrana. Hrvatski prirodoslovni muzej & Ministarstvo razvitka i obnove, Zagreb.

Vasić, V. (1995): Diverzitet ptica Jugoslavije sa pregledom vrsta od međunarodnog značaja. pp: 471-516. In: Stevanović, V. & Vasić, V. (eds): Biodiverzitet Jugoslavije sa pregledom vrsta od međunarodnog značaja. Biološki fakultet & Ekolibri Bionet, Beograd.

Author's address:

Nikola Stojnić

Zavod za zaštitu prirode Srbije, Radnička 20a, 21000 Novi Sad
stojnic@natureprotection.org.yu

Prvi nalaz sredozemne crnoglave grmuše *Sylvia melanocephala* u Vojvodini
*The first record of Sardinian Warbler *Sylvia melanocephala* in Vojvodina*

Žuljević, A.

During mist-netting in dense scrub dominated by Blackthorn, Elder, Midland Hawthorn, Dogwood, Privet and Dog Rose by the Veliki Bački canal near the village Lugovo, south of Sombor (Bačka, UTM CR56), on April 27th, 2004 a two year old male Sardinian Warbler was caught. This is the first record of Sardinian Warbler in Vojvodina and the third ever in the Pannonian plain.

UVOD

Sredozemna crnoglava grmuša *Sylvia melanocephala* je gnezdarica južne Evrope, severne Afrike i Male Azije, gde je najčešća vrsta grmuše. Na većem delu areala je stanicarica, ali neke severnije populacije se zimi sele južnije (**Cramp**, 1998).

REZULTATI

Prilikom prstenovanja ptica pored Velikog Bačkog kanala kod naselja Lugovo, koje se nalazi na južno od Sombora (UTM CR56) 27. 04. 2004., oko 8 časova je u mrežu uhvaćen jedan primerak drugogodišnjeg (2y) mužjaka sredozemne crnoglave grmuše (Slika 1.). Mreže su bile postavljene na nasipu kanala u gustom žbunastoj vegetaciji u kojoj su dominirale: trnjina *Prunus spinosa*, zova *Sambucus nigra*, glog *Crataegus oxyacantha*, svib *Cornus sanguinea*, kalina *Ligustrum vulgare* i divlja ruža *Rosa canina*. Ptica se uhvatila u najniži džep mreže, koji je stajao na oko 30 cm visine iznad tla. Determinacija vrste je bila veoma laka, zbog karakteristične crne obojenosti glave, i, posebno, crvenog rožnatog prstena oko očiju. Na osnovu dužine krila (61,5 mm), pretpostavlja se da pripada nominalnoj podvrsti *S. m. melanocephala* (**Svensson**, 1995).



Slika 1: Sredozemna crnoglava grmuša *Sylvia melanocephala*, 2y mužjak, Lugovo, 27. 04. 2004. (Foto: A. Žuljević)

*Figure 1: Sardinian Warbler *Sylvia melanocephala*, 2y male, Lugovo, April 27th, 2004*

Nakon prstenovanja, determinaciju su potvrdili i **Boris Erg**, **Marko Tucakov** i **Milan Mirić**. Ptica je posle toga fotografisana (Slika 1.), i puštena na mestu na kome je uhvaćena.

DISKUSIJA I ZAKLJUČCI

Sredozemna crnoglava grmuša je izvan gnezdilišnog areala beležena veoma retko. Do kraja XX veka postoje podaci za manje manje od 100 registrovanih primeraka, od kojih je u Velikoj Britaniji zabeleženo 57, prema izveštajima objavljenim od 1985. do 2000. (**Rogers & Rarities Committee**, 2000). Viđena je još i u Irskoj, Holandiji, Belgiji, Švajcarskoj, Nemačkoj, Danskoj, Norveškoj, Švedskoj, Finskoj i Ukrajini (**Cramp**, 1998). U Češkoj i Poljskoj je posmatrana po jednom (**Sedlisky**, 1995; **Blad**, 2002), a u Austriji i Mađarskoj po dva puta (**Sedlisky**, 1995, **Bánhidi**

& Gyurácz, 1999; **Zsoldos**, 1979). Karakteristično je da su gotovo sva posmatranja na područjima koja se ne nalaze u granicama gnezdilišnog areala iz aprila i maja.

Ovo je prvi nalaz sredozemne crnoglave grmuše u Vojvodini (**Antal et al.**, 1971) i treći na području Panonske nizije.

LITERATURA

Antal, L., Fernbach, J., Mikuska, J., Pelle, I. & Szlivka, L. (1971): Namenverzeichnis der Vögel der Autonomen Provinz Vojvodina. *Larus* 23: 73-127.

Bánhidí, P. & Gyurácz, J. (1999): A kucsmás poszáta (*Sylvia melanocephala*) második bizonnyított előfordulása Magyarországon. *Tűzok* 4 (1-2): 7-8.

Blad, A. (2002): Pierwsze stwierdzenie pokrewki aksamitnej *Sylvia melanocephala* w Polsce. *Notatki Ornitologiczne* 43 (1): 49-50.

Rogers, M. J. & Rarities Committee (2000): Report on rare birds in Great Britain in 1999. *British Birds* 93: 512-567.

Cramp, S. (1998): *The Complete Birds of the Western Palearctic on CD-ROM*. Oxford University Press, Oxford.

Sedliský, V. (1995): První zjištěný výskyt penice belohrdle (*Sylvia melanocephala*) na území České republiky. *Sylvia* 31 (1): 95-96.

Svensson, L. (1995): Utmutato az európai énekesmadarak határozásához. MME, Budapest.

Zsoldos, A. (1979): Kucsmás poszáta (*Sylvia melanocephala*) a tapolcai Szentgyörgy-hegyen. *Madártani Tájékoztató* 1979 okt.-dec: 14.

Author's address:

Antun Žuljević

Vere Gucunje 20, 25000 Sombor
buza@ravangrad.net